

Jsou významně vyšší a mají o několik kilogramů víc než děti v roce 1923. Experti z naší KTV porovnávali tělesnou vyspělost české a slovenské mládeže po 100 letech

23.11.2023 - Radek Pírk | Technická univerzita v Liberci

„Současné děti jsou v průměru o 13 cm vyšší a o téměř 10 kg těžší, než jejich tehdejší vrstevníci z roku 1923. To odpovídá dlouhodobým vývojovým trendům v naší populaci,“ říká Lukáš Rubín, akademický pracovník z KTV a zároveň spolugarant odborné studie.

„Co se týká motorické výkonnosti, nejsou výsledky již tak jednoznačné jako u somatických charakteristik a staví nás před řadu otázek. Ano, jsou testy, kde byl propad výsledků očekávatelný jako například u shybů. Nicméně pokles zde není tak dramatický, a naopak, u některých testů, jako skok do dálky či rychlostní běh, vycházejí současné výsledky příznivěji, než by se dalo očekávat,“ říká doktor Rubín.

Organizační tým z KTV k interpretaci dat podotýká, že do druhé poloviny minulého století se motorická výkonnost z důvodu různých faktorů v populaci obecně zvyšovala a teprve v posledních dekádách byl zaznamenán zvrat a dochází k poklesu tělesné zdatnosti.

„Zkráceně řečeno jsme se tak vrátili na úroveň po 1. světové válce, a navíc trend je stále klesající, což rozhodně není pozitivní zpráva,“ dodává doktor Rubín, který se pohybovou aktivitou a tělesnou zdatností mládeže a sběrem dat k tomuto tématu dlouhodobě zabývá. Je mimo jiné autorem publikace „Pohybová aktivita a tělesná zdatnost českých adolescentů v kontextu zastavěného prostředí“ (2018) a také členem autorského týmu, který zpracovává „Národní zprávu o pohybové aktivitě českých dětí a mládeže“.

„Upozornit bych chtěl především na extrémní hodnoty v tělesné hmotnosti na obou stranách spektra a v pohybové schopnosti v těch nízkých hodnotách, tedy u tělesně nezdatných jedinců. Těchto extrémů v populaci výrazně přibýlo. V roce 1923 byla populace homogennější. I když je v roce 2023 průměrná hodnota podobná, tak zaznamenáváme výraznější extrémní hodnoty. Jedinci tělesně nezdatní, kteří dosahují extrémně nízkých hodnot v pohybové zdatnosti, přitom představují potenciální zdravotní riziko spojené s výskytem civilizačních onemocnění zejména kardiovaskulárního systému souvisejících s nedostatkem pohybu,“ říká Aleš Suchomel, vedoucí katedry tělesné výchovy a sportu FP TUL, garant odborné studie a zároveň autor publikace „Tělesně nezdatné děti školního věku“ (2006).

Jedním z výsledků odborné erudice katedry v hodnocení tělesného stavu a základních složek tělesné zdatnosti mládeže je mimo jiné akreditace dvou studijních programů: *tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání* a *sport se zaměřením na zdravý životní styl*. V obou těchto programech jsou studentky a studenti vedeni také k tomu, jak motivovat své budoucí klienty k pravidelnému pohybu a rozvoji tělesné zdatnosti.

„Testy jsme prováděli na 15 českých víceletých gymnáziích od Plzně přes Prahu, Pardubice až po Uherské Hradiště, samozřejmě také u nás v Liberci, a zapojilo se péčí kolegyně a kolegů z partnerské Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešově také pět slovenských škol. Je to důležité, protože otec a syn Roubalovi prováděli v roce 1923 svá měření v obdobném rozsahu testovaných osob po celém

tehdejší Československu. Poměr českých a slovenských dětí jsme přibližně zachovali. Celkem jsme změřili, zvážili a otestovali 2 599 chlapců a 2 142 dívek ve věku 11–19 let,” shrnuje docent Suchomel.

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU FP TUL (KTV)

KTV patří k zakládajícím katedrám VŠS v Liberci, dnes TUL, vznikla v roce 1953 a letos tak slaví 70 let své existence. V současnosti zajišťuje pět studijních programů se zaměřením na učitelství a garantuje odborný studijní program sport se zaměřením na zdravý životní styl. Na katedře je zapsáno 230 studujících. Výuku v současné době zajišťuje 14 interních vyučujících a řada externích lektorek a lektorů i odbornic a odborníků z praxe. V této sestavě KTV zajišťuje také servisní výuku tělesné výchovy všem fakultám TUL. Mezi její nejvýznamnější absolventy patří sportovní ředitel české biatlonové reprezentace Ondřej Rybář, bývalé akrobatické lyžařky Nikola a Šárka Sudovy a bývalá běžkyně na lyžích Zuzana Kocumová. Součástí katedry jsou dvě specializovaná centra: Akademické sportovní centrum a Centrum výzkumu motoriky člověka. Katedra využívá špičkové sportovní zázemí TUL, které prošlo komplexní rekonstrukcí a zahrnuje celkem 9 specializovaných tělocvičen, horolezeckou stěnu, posilovnu, saunu, fotbalové hřiště, multifunkční nafukovací halu a antukové tenisové kurty. Katedra disponuje špičkovým materiálním vybavením na funkční zátěžovou diagnostiku, somatometrii, psychomotoriku, ale i na outdoorové letní a zimní kurzy. Ve své výzkumné práci se odborníci z katedry zaměřují zejména na diagnostiku úrovně pohybové aktivity a tělesné zdatnosti a na hodnocení motorické kompetence. Od roku 2015 je jejím vedoucím docent Aleš Suchomel.

<https://tuni.tul.cz/a/jsou-vyznamne-vyssi-a-maji-o-nekolik-kilogramu-vic-nez-deti-v-roce-1923-experti-z-nasi-ktv-porovnavali-telesnou-vyspelost-ceske-a-slovenske-mladeze-po-100-letech-150978.html>